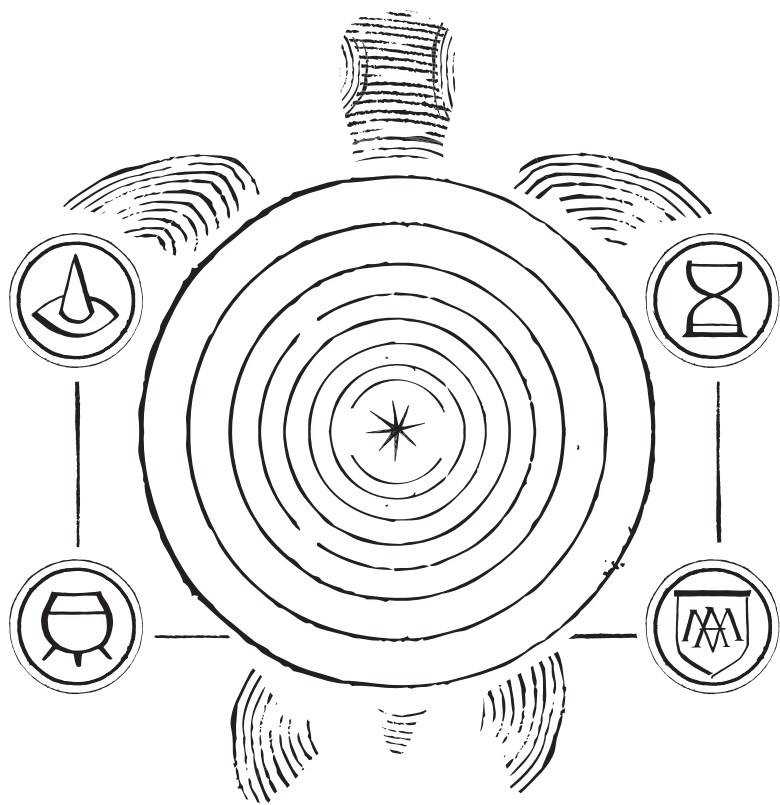

◆ ДИСКЪОСВѢТ ◆

УДК 821.111-3
П70

Copyright © Terry and Lyn Pratchett 2007

Discworld® is a trade mark registered by Terry Pratchett

Террі Пратчетт

П70 Роби гроші [Текст] : роман / переклад з англ. Вікторії Поплаускас. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 456 с.

ISBN 978-966-448-276-6

«Роби гроші» — це другий роман із серії «Дискосвіт» Террі Пратчетта, що оповідає про пригоди шахрайоватого молодика Мокра фон Губперука.

Цей підприємливий чоловік вже досягнув успіху із поштою Анк-Морпорка, тож тепер лорд Ветінарі запропонував йому взятися до оновлення банківської системи. Голова правління Королівського банку Сторч Розкіш уподобала хитруна Мокра і перед смертю заповіла йому догляд за своїм песиком паном Шильцем, якому тепер належить більшість акцій банку. Хоч-не-хоч, а тепер Мокр — банкір. Новий виклик? Здається, Мокрові все до снаги!

УДК 821.111-3

XXXVI роман «Дискосвіту»
II роман циклу «Мокр фон Губперук»

© Террі Пратчетт, текст, 2007
© Вікторія Поплаускас, переклад, 2024
© Романа Романишин, Андрій Лесів,
обкладинка, оформлення серії, 2024
© Видавництво Старого Лева,
українське видання, 2024

ISBN 978-966-448-276-6

Усі права застережено

РОБИ ГРОШІ

РОМАН

ЦИКЛ

”МОКР ФОН ГУБПЕРУК”

—2—

ЛЬВІВ
ВИДАВНИЦТВО СТАРОГО ЛЕВА
2024

ВІД АВТОРА

Довжина подолу як мірило національної кризи (стор. 80): автор довіку вдячний відомому військовому історикові та стратегові серу Безілу Лідделу Гарту, який поділився з ним цим цікавим спостереженням 1968 року. Можливо, саме тому ще з шістдесятих мініспідниці ніколи не виходили з моди.

Знавці історії обчислювальної техніки впізнають у Хлюпері далеке відлуння аналогового комп'ютера, який 1949 року створив студент-економіст Білл Філіпс і який був вражаючою гідравлічною моделлю національної економіки. Вочевидь, жодні Ігорі у його створенні задіяні не були. Одну з ранніх моделей цієї машини представлено в лондонському Музеї науки, а з десяток інших виставлені по всьому світі на огляд зацікавленим.

І нарешті, як завжди, автор вдячний Британському фонду гумористичної спадщини за зусилля, прикладені для того, щоб добрі старі жарти ніколи не вмирили...

Розділ перший

Очікування в темряві. — Угоду укладено. — У підвищеному стані. — Голем у блакитній сукні. — Злочин і покарання. — Шанс зробити гарні гроші. — Золотистий ланцюжок. — Без відливання металевих виробів. — Пан Поклін стежить за часом

Вони лежали в темряві, вартували. Не маючи способу виміряти плин часу, вони не мали й жодного бажання його вимірювати. Був час, коли їх тут не було, і, мабуть, настає час, коли їх знову тут не стане. Тоді вони будуть десь в іншому місці. Проміжок часу між двома цими станами був неважливим.

Однак деякі розбрелися, а деякі, молодші, замовкли.

Тиск збільшувався.

Треба було щось робити.

Один із них розважав свій розум піснею.

Угода була не вигідною, але не вигідною для кого? Ось у чім питання. І відповіді пан Пухир, адвокат, ніяк не міг знайти. А він хотів би мати цю відповідь. Коли одна сторона цікавиться непоказною ділянкою землі, іншим сторонам, вочевидь, вигідно скупити будь-які сусідні ділянки, просто на випадок, якщо перша сторона щось почула, можливо, десь на стороні.

Але було важко зрозуміти, що ж такого можна було почути.

Він продемонстрував жінці з іншого боку свого столу слушно стурбовану посмішку.

— Панно Любесерце, ви розумієте, що ця територія падає під дію гномського гірничого права? Це означає, що всі метали та металева руда належать Низинному королю гномів. Вам доведеться заплатити йому значну винагороду за будь-які розробки корисних копалин. І не факт, що вони будуть, мушу сказати. Кажуть, що весь ґрунт — це пісок і мул, і, очевидно, це дуже товстий шар ґрунту.

Він чекав від жінки навпроти хоч якоїсь реакції, але та просто пильно дивилася на нього. Сизий дим від її цигарки спіраллю тягнувся до стелі кабінету.

— Тоді ще питання старожитностей, — сказав адвокат, уважно стежачи за виразом її обличчя, наскільки його можна було розгледіти крізь серпанок. — Низинний король постановив, що всі коштовності, обладунки, старовинні предмети, класифіковані як пристрої, зброя, горщики, сувої або кістки, видобуті вами з відповідної землі, також підлягатимуть оподаткуванню або конфіскації.

Панна Любесерце витримала паузу, наче порівнюючи щойно озвучений перелік із власним списком, загасила сигарету і спитала:

— Чи є якісь підстави очікувати, що тут є щось із переліченого?

— Жодних, — промовив адвокат, вичавлюючи з себе посмішку. — Усі знають, що ми маємо справу з безплідною землею, але Король підстраховується на випадок, якщо «те, що всі знають», виявиться хибним. Так часто буває.

— Він хоче велику суму грошей за дуже короткий термін оренди!

— Яку ви готові заплатити. Розумієте, через це гноми нервуються. Для гнома дуже незвично розлучатися з землею, навіть на кілька років. Гадаю, йому потрібні гроші через ті справи в долині Куума.

— Я плачу стільки, скільки він вимагає!

— Так, так. Але я...

— Чи виконуватиме він свої зобов'язання?

— До останньої літери. Принаймні це точно. Гноми в таких справах прискіпливі. Вам потрібно лише підписати і, на жаль, заплатити.

Панна Любесерце дістала з сумки й поклала на стіл щільний аркуш паперу.

— Це банківський вексель на п'ять тисяч доларів, написаний Королівським банком Анк-Морпорка.

Адвокат усміхнувся.

— Ім'я, варте довіри, — сказав він і додав: — Принаймні зазвичай. Підпишіть ось тут, де я поставив хрестики. Згодні?

Він уважно спостерігав за процесом підписання, і в неї склалося враження, що він затамував подих.

— Ось, — сказала вона, штовхнувши контракт через стіл.

— Чи не могли б ви вгамувати мою цікавість, панно? — сказав він. — Поки чорнило на аркуші висихає?

Панна Любесерце оглянула кімнату так, неначе важкі старі книжкові шафи могли мати безліч вух.

— Пане Пухире, ви вмієте зберігати таємниці?

— Авжеж, пані. Авжеж!

Вона змовницьки озирнулася.

— І все ж я повинна сказати це тихо, — прошипіла вона.

Він з надією кивнув, нахилився вперед і вперше за багато років відчув у вусі жіночий подих:

— *Я теж умію*, — сказала вона.

Це було приблизно три тижні тому...

Деякі речі, які можна було спостерігати, сидючи вночі на ринві, викликали подив. Наприклад, люди звертали увагу скоріше на тихі звуки — клацання віконної засувки, дзвін відмички, — ніж на гучні, як-от звук цеглини, що раптово впала посеред вулиці, чи навіть (бо це, зрештою, був Анк-Морпорк) крики.

То були гучні звуки, які, відповідно, були загальногородськими, а це, зі свого боку, означало, що вони були проблемою загальною, а отже, не вашою. Але тихі звуки були поруч і наводили на думку про такі явища, як невдала спроба залишитися непоміченим, а отже, сприймалися як нагальні та особисті.

Тому він намагався не видавати тихих звуків.

Внизу гудів, неначе перекинутий вулик, каретний двір Головного поштамту. Зараз доставка працювала дуже добре. Прибували нічні карети, а в світлі ліхтарів виблискував новенький «Убервальдський експрес». Все відбувалося так, як повинно, а тому для нічного верхолаза — так, як не повинно.

Він устроїв кілок у м'яке вапно, переніс свою вагу, пересунув ногу...

Клятий голуб!

Птаха перелякано злетіла, друга нога послизнулася, пальці перестали тримати ринву, і, коли світ перестав мерехтіти, його зустріч із бруківкою внизу відкладав лише кілок — а це, будьмо чесними, не що інше, як довгий плаский цвях із Т-подібною ручкою.

«Стіна не стерпить блефу», — подумав він. Якщо розгойдатися, *можливо*, вийде дотягтися рукою чи ногою до труби, але цвях може вискочити.

«До... бре...»

У нього було ще декілька кілків і маленький молоток. Чи зможе він забити гвіздок, не випустивши з руки інший?

Вище від нього голуб приєднався до своїх товаришів на виступі.

Верхолаз увігнав цвях у вапно з такою силою, з якою міг у цій ситуації, витягнув молоток із кишені й, коли внизу із стуком та брязкотом рушив «експрес», щосили вдарив по цвяху.

Гвіздок увійшов у стіну. Він випустив молоток, сподіваючись, що звук його удару розчиниться у загальній метушні, і схопився за нове кріплення ще до того, як молоток вдарився об землю.

«До... бре. А тепер я... застряг?»

Труба була менш ніж за три фути. Добре. Повинно було спрацювати. Перемістити обидві руки на нове кріплення, обережно розгойдатися, охопити трубу лівою рукою, і він зможе перетягнутися сам. Тоді треба буде просто...

Голуб нервувався. Для голубів це звичний стан буття. Він обрав саме цей момент для полегшення.

«До... бре». Поправочка: тепер дві руки стискали раптово *дуже слизький* цвях.

Прокляття.

І в цей момент нервозність, яка проходить через голубів швидше, ніж масний жарт через жіночий монастир, перейшла в ненав'язливе ляпотіння.

Бувають моменти, коли фраза «найкращий день мого життя» на думку не спадає.